

อูเบอร์

เงิน เงิน เงิน

อรุณ จิระชวลา
arun_ch99@hotmail.com

ผมเห็นข่าวการชุมนุมประท้วงอูเบอร์กับแกร็บแล้วหลายครั้ง รู้สึกโล่งใจทุกครั้งที่ไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้น เคยมีคนแนะนำให้เขียนเรื่องนี้ แต่ก็บังเอิญมีเรื่องอื่นแทรก จนล่าสุดมีการล้อมรถที่สนามบินเชียงใหม่ มีการเรียกขนส่งจังหวัดมาจับด้วย ปรากฏว่ารถคันนั้นไม่ใช่อูเบอร์ เจ้าของเพียงมารับคนเดินทางที่รู้จักกัน ผมจึงรู้สึกว่าถึงเวลาแล้วที่ต้องแสดงความเห็นให้เป็นที่ประจักษ์

ก่อนอื่น ขอบูพื้นฐานว่าอูเบอร์เป็นธุรกิจเกิดใหม่ บริษัทเพิ่งก่อตั้งในปี 2009 หรือมีอายุเพียง 8 ปีเศษ ส่วนแกร็บอายุน้อย เกิดปี 2012 หรือมีอายุเพียง 5 ขวบเท่านั้น

อูเบอร์เกิดในสหรัฐ และกลายเป็นผู้นำในการแบ่งปันทรัพยากรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยทรัพยากรที่นำมาแบ่งปันคือ รถยนต์ส่วนบุคคล ที่ในเวลาว่าง เจ้าของนำมาให้บริการแก่

สาธารณชนในรูปแบบของรถแท็กซี่ บริการของอูเบอร์ได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้บริโภค ทำให้สามารถขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนในปัจจุบันมีการดำเนินการในเมืองใหญ่ๆ ทั่วโลกกว่า 600 เมือง ความสำเร็จของอูเบอร์ทำให้มีผู้ลอกเลียนแบบและกลายเป็นคู่แข่ง รวมทั้งแกร็บที่ก่อตั้งในมาเลเซีย และจำกัดการทำธุรกิจใน 6-7 ประเทศในอาเซียน รวมทั้งไทยด้วย

ในความสำเร็จของอูเบอร์มีธุรกิจดั้งเดิมที่ได้รับผลกระทบโดยตรง นั่นก็คือรถแท็กซี่ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะรู้สึกว่าถูกแย่งผู้โดยสาร ทำให้รายได้และผลกำไรที่พึงได้รับตกต่ำลง

ผู้ที่ถูกกระทบอีกกลุ่มหนึ่งคือหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้ให้สัมปทานหรือเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้รถแท็กซี่ซึ่งในกรณีของไทยคือกรมการขนส่งทางบกในสังกัดกระทรวงคมนาคม ข้าราชการระดับสูงท่านหนึ่งของกรมอธิบายไว้ว่า กฎหมายไทยในปัจจุบันไม่รองรับธุรกิจของอูเบอร์ การจะเอารถส่วนบุคคลมาใช้เป็นรถสาธารณะทำไม่ได้ เพราะกฎหมายแยกไว้ชัดเจน และมีระบบควบคุมที่แตกต่างกัน

ธุรกิจของอูเบอร์ทำให้เกิดประเด็นที่ผมอยากพูดถึงอยู่หลายประเด็น ดังนี้

หนึ่ง ค่าบริการของอูเบอร์ไม่ถูกนะครับ เท่าที่ทราบ ค่าโดยสารแพงกว่าแท็กซี่ทั่วไปหลายเท่า แต่ที่ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกว่าคุ้มค่า คือนอกจากจะสะดวก สะอาด เรียกใช้บริการง่าย รู้เวลาชัดเจน และสามารถวางแผนล่วงหน้า ที่ผมคิดว่าสำคัญที่สุดคือเรื่องความไว้วางใจและความปลอดภัย คนขับส่วนใหญ่เป็นเจ้าของรถเอง ทุกคนผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมทั้งผู้โดยสารและคนขับต่างฝ่ายต่างรู้ว่าใครเป็นใคร มีรูปถ่ายซึ่งกันและกันให้ตรวจสอบได้ และสามารถติดตามการเดินทางตลอดเส้นทางด้วยแผนที่ของกูเกิล

สอง อูเบอร์พัฒนาแอปและเว็บไซต์ที่ใช้งานง่าย มีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับให้เข้ากับเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชนที่ไปให้บริการ ทำให้สามารถขยายธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว

ธุรกิจที่มีศักยภาพสูงเช่นนี้ได้รับการขนานรับจากตลาดทุนเป็นอย่างดี ในกรณีของอูเบอร์ ซึ่งเป็นผู้นำตลาดเริ่มต้นจากการใช้เงินทุนส่วนตัวประมาณ 2 แสนดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2009 ต่อมามีการระดมทุนหลายครั้ง แต่ละครั้งได้เงินจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ ครั้งสุดท้ายได้มาหลายพันล้านดอลลาร์ ผู้ลงทุนหลักในแต่ละครั้งมีทั้งบริษัทเงินญี่ปุ่น และซาอุดีอาระเบีย

อูเบอร์มีแผนจะเสนอขายหุ้นให้รายย่อย และนำหุ้นเข้าไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ล่าสุดมีการประเมินมูลค่าตลาดไว้ไม่ต่ำกว่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์

สาม ประเทศไทยไม่ใช่ประเทศเดียวที่มีการต่อต้านอูเบอร์ คนขับแท็กซี่ในอีกหลายประเทศเกือบทั่วโลกก็มีประวัติการออกมาชุมนุมประท้วงเช่นกัน ข้ออ้างก็คล้ายกัน คือธุรกิจแท็กซี่ถูกภาครัฐกำกับดูแล และค่าโดยสารถูกควบคุม ในขณะที่อูเบอร์ทำธุรกิจได้อย่างเสรี ทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนมักหนีไม่พ้น ต้องยอมรับคือ อุเบอร์เสนอบริการที่มีประสิทธิภาพสูง และเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ใช้บริการ ทำให้ในเกือบทุกกรณี มีผู้ใช้บริการเองที่เป็นฝ่ายออกมาช่วยปกป้องอุเบอร์ นี่เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้อุเบอร์ไม่เพียงอยู่รอดเท่านั้น แต่ยังปึกกล้าขาแข้งอีกด้วย

สี่ อุเบอร์ทำให้เกิดความตื่นตัวในหมู่ผู้ประกอบการแท็กซี่ ทำให้เกิดความพยายามในการพัฒนาคุณภาพของบริการให้ดีขึ้น เพื่อความอยู่รอดในระยะยาว

ผู้ประกอบการเดิมส่วนใหญ่ทราบดีว่า หากไม่สามารถแข่งชิงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการกลับมาได้ การจะอ้างข้อกฎหมายและเหตุผลอื่นๆ เพื่อไม่ให้มีธุรกิจอย่างอุเบอร์ ย่อมไม่มีความชอบธรรมเพียงพอในสายตาของผู้ใช้บริการ

ผมตั้งใจที่ได้ยินข่าวว่า ต่อไปเราอาจมีบริการแท็กซี่วีไอพี ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมืองใหญ่อื่นๆ

ห้า ในเชิงมหภาคบริการที่อุเบอร์เสนอช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เพิ่มประสิทธิภาพของบริการ เพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภค และทำให้มีการใช้งานทรัพยากรอย่างเต็มที่มากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ แทนที่รัฐจะคิดปราบปราม จับกุม ห้าม หรือขัดขวางการทำธุรกิจนี้ ด้วยข้ออ้างว่าเป็นธุรกิจผิดกฎหมาย ในทางตรงข้าม รัฐควรส่งเสริม และเร่งออกกฎหมายรองรับ

สำหรับเรื่องภาษี วิธีจัดเก็บอาจจะต่างจากค่าสัมปทานหรือค่าใบอนุญาตที่ใช้กับธุรกิจแท็กซี่ในปัจจุบัน

แต่อาจต้องเป็นรูปแบบอื่น เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษีหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งผมเชื่อว่า เมื่อมีกฎหมายรองรับชัดเจนแล้ว การจัดเก็บอาจทำได้ง่ายกว่าและโปร่งใกว่าธุรกิจแท็กซี่แบบเดิมเสียอีก เพราะฐานข้อมูลน่าจะสมบูรณ์และตรวจสอบได้ง่ายกว่า

หากรัฐจัดเก็บภาษีอย่างเป็นทางการ เพื่อให้อัตราภาษีสุทธิใกล้เคียงกัน สำหรับทั้งอุเบอร์และธุรกิจแท็กซี่เดิม ผมเชื่อว่ารายได้ของรัฐจะไม่น้อยลง อาจจะเพิ่มขึ้นด้วยซ้ำไป การกิจที่เหลือนจะเป็นการดูแลให้เกิดการแข่งขันอย่างยุติธรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค

ผมอยากขอตอกย้ำอีกครั้งว่า เราไม่ควรปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง เราควรยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เราไม่จำเป็นต้องยึดติดกับวิธีการและกฎระเบียบแบบเดิมๆ เราควรพยายามก้าวให้ทันโลก และเราควรมีระบบกฎหมายที่พร้อมจะรองรับการเปลี่ยนแปลงด้วย

ข้อสุดท้าย ผมเห็นใจคนขับแท็กซี่ที่รู้สึกว่าการแข่งอาชีพอย่างไม่มีทางต่อสู้อย่างยากลำบากให้ฟังว่า เป็นธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องมีผู้ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ ที่สำคัญคือภาพรวมจะต้องดีขึ้น สำหรับผู้เสียประโยชน์ก็ต้องทำใจและปรับตัว ส่วนรัฐก็มีบทบาทและหน้าที่ในการช่วยบรรเทาความเจ็บปวดนั้น ■